

MEB'İN YENİ
100'Ü

ÖZETİN
ÖZETİ

ETKİNLİKLER

8. SINIF

SÜREÇ
ODAKLI

YAZILI
SENARYOLARI

AKILLI
TAHTA

Karekod Çözümlü
Türkçe
Defterim

Çözümler için
karekodu okutunuz.

Ekstra Ücretsiz
Dijital Platform

3000

Çözümlü Soru
ve Sınırsız

Deneme
Sınavları

İÇİNDEKİLER

▶ 1. BÖLÜM: SÖZCÜKTE ANLAM	6
▶ 2. BÖLÜM: SÖZ GRUPLARINDA ANLAM	24
▶ 3. BÖLÜM: FİİLİMSİLER (EYLEMSİLER)	30
▶ 4. BÖLÜM: CÜMLEDE ANLAM	48
▶ 5. BÖLÜM: CÜMLENİN ÖGELERİ	64
▶ 6. BÖLÜM: YAZIM KURALLARI	72
▶ 7. BÖLÜM: NOKTALAMA İŞARETLERİ	94
▶ 8. BÖLÜM: METİN TÜRLERİ	110
▶ 9. BÖLÜM: FİİLDE ÇATI	118
▶ 10. BÖLÜM: CÜMLE TÜRLERİ (CÜMLE ÇEŞİTLERİ)	128
▶ 11. BÖLÜM: PARÇADA ANLAM - 1	148
▶ 12. BÖLÜM: PARÇADA ANLAM - 2	162
▶ 13. BÖLÜM: YAPIYA DAYALI ANLATIM BOZUKLUKLARI	170
▶ 14. BÖLÜM: GÖRSEL OKUMA	184
▶ 15. BÖLÜM: SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME	192
▶ CEVAP ANAHTARI	203

BÖLÜM SÖZCÜKTE ANLAM

ÇOK ANLAMLILIK

- Gerçek Anlam
- Mecaz Anlam
- Terim Anlam

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİSİ

- Eş Anamlı (Anlamdaş) Sözcükler
- Zıt (Karşıt) Anamlı Sözcükler
- Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler
- Yakın Anamlı Sözcükler
- Genel Anamlı Sözcükler
- Özel Anamlı Sözcükler

SÖZ SANATLARI

- Benzetme (Teşbih)
- Kişileştirme (Teşhis)
- Konuşturma (İntak)
- Karşıtlık (Tezat)
- Abartma (Mübalağa)

EDITÖR YAYINLARI

ÇOK ANLAMLILIK

➔ Dilimizin anlamlı veya görevli en küçük parçasına sözcük (kelime) denir. Sözcüklerin kullanıldıkları cümlelere göre farklı anlamları ifade etmelerine de çok anlamlılık denir.

“Baş” Sözcüğü

- » Ömer Seyfettin’in “Başını Vermeyen Şehit” hikâyesini okudunuz mu?
- » Bir devlette çift başlılık olmaz.
- » Önümüzdeki yılbaşında görüşebilecek miyiz?
- » Havuz başında mangal partisi yaptık.
- » Dağ başını duman almış, yürüyelim arkadaşlar
- » Sağlık her şeyin başıdır.

Cümleye Kattığı Anlam

- Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm
- Bir topluluğu yöneten kimse
- Başlangıç
- Bir şeyin yakını veya çevresi
- Arazide en yüksek nokta
- Temel, esas

Yukarıdaki örnekte de görüldüğü gibi “baş” sözcüğü cümlelerde farklı anlamlar kazanmıştır. Sözcüğün cümle içerisinde farklı anlamlarda kullanılması, çok anlamlı olduğunu göstermektedir.

NOT

➔ Sözcüklerin gerçek (temel), mecaz ve terim anlamlı kullanımları çok anlamlılık olarak ifade edilir.

Gerçek (Temel) Anlam

- ➔ Bir sözcüğün herkesçe bilinen, en yaygın kullanılan ve söylendiğinde akla gelen ilk anlamına gerçek (temel) anlam denir.
- ➔ Sözcüğün sözlük anlamı olarak da nitelendirilebilir.
- ➔ Hatice Hanım evin perdelerini terziye diktiriyordu. (Pencereye çekilen örtü)
- ➔ Kömürhan Köprüsü Harput’a bakar. (İki yakayı birbirine bağlayan yapı)
- ➔ Ağacın köküne su ulaşmıyordu. (Toprak altında kalan kısım)
- ➔ Sabahtan akşama kadar yürümüş, ayakları su toplamıştı. (Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü.)
- ➔ Çocuğun ağzında yaralar çıkmıştı. (Besinlerin sindirilmeye başladığı organ.)

Mecaz Anlam

- ➔ Bir sözcüğün ilgi veya benzetme sonucu, gerçek anlamından uzaklaşarak kazandığı yeni anlamlara mecaz anlam denir.
- ➔ Bu anlamın en çok kullanıldığı alanım alanı, deyimler ve atasözleridir.
- ➔ Bu sözü duyunca gözlerimdeki perde kalkıverdi (Doğruyu görmeye engel olan şey)
- ➔ Azerbaycan Türk dünyasıyla aramızda köprü vazifesi görmektedir. (Bağ, ilişki)
- ➔ Yahya Kemal “Ben kökü mazide olan atiyim.” demiş. (Kaynak, köken)
- ➔ Bütün çabalarım rağmen gitmek istemiyor, ayak sürüyordu. (Gönderilen yere gitmemek için oyalanmak.)
- ➔ Gazete haberi resmi ağızlardan yalanlandı. (Makam)

Terim Anlam

- ➔ Bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konuyla ilgili sözcüğün özel ve belirli bir kavramı karşılmasına terim anlam denir.
- ➔ Terim anlamlı kelimelerin çoğu, aynı zamanda gerçek anlamlıdır.
- ➔ “Köy Öğretmeni” adlı tiyatro tek perdelik bir oyundu. (Bölüm)
- ➔ Doktor dişlerime köprü yapılması gerektiğini söyledi. (Dış protezi)
- ➔ Türkçe kelimelerin köklerini belirterek inceleyiniz. (Sözcüğün anlamlı en küçük birimi)
- ➔ Mânicilerin kafa yormadan buldukları ayaklar Cenapî şaşkınlığa sürükler. (Kafiye)
- ➔ Türkiye’de bugün yazı dili olarak İstanbul ağızı kullanılmaktadır. (Yerleşim bölgelerine özgü olan konuşma dili)

“Göz” Sözcüğü

Cümleye Kattığı Anlam

» Sarı saçlım, mavi <u>gözlüm</u> neredesin?	(Görme organı (Gerçek))
» Yaşlı adamla hanımı tek <u>göz</u> evde yaşıyordu.	(Oda (Gerçek))
» Benden habersiz masanın <u>gözlerini</u> kurcalamıştı.	(Çekmece (Gerçek))
» Sizin yaptığınız bu pınarın <u>gözlerine</u> taş tıkamaktır.	(Suyun topraktan kaynadığı yer (Gerçek))
» Öğretmenin <u>gözüne</u> girecek ne yaptınız?	(Sevgi, ilgi (Mecaz))
» Satranç tahtasında altmış dört <u>göz</u> vardır.	(Bölüm, hane (Gerçek))

Sözcüğün Cümledeki Kullanımı	Anlam Özelliği	Açıklama
» Kadının elindeki bidonun <u>ağır</u> olduğu her halinden belliydi.	Gerçek Anlam	Bu cümlede “ağır” sözcüğü, söylendiğinde akla gelen ilk anlamı olan “tartıda ağır çeken” anlamıyla kullanıldığı için gerçek anlamı bir kelimedir.
» Genç adam üç çocuğun sorumluluğunu alarak <u>ağır</u> bir yükün altına girmişti.	Mecaz Anlam	Bu cümlede “ağır” sözcüğü, gerçek anlamı olan “tartıda ağır çeken” anlamından uzaklaşarak farklı bir anlamda kullanıldığı için mecaz anlamı bir kelimedir.
» Bartın’dan Sinop <u>burnuna</u> kadar uzanan bir hat çekti.	Terim Anlam	Yandaki cümlede “burun” kelimesi, denize doğru girintisi olan kısım anlamında coğrafi terim olarak kullanılmıştır.
» Elinde <u>boş</u> bir çanta ve cüzdanla çıkageldi.	Gerçek Anlam	Bu cümlede “boş” sözcüğü, ilk anlamı olan “içinde bir şey bulunmayan” anlamıyla kullanıldığı için gerçek anlamı bir kelimedir.
» Onu <u>boş</u> sözlerle avutmanın bir manası da yoktu.	Mecaz Anlam	Bu cümlede ise “boş” sözcüğü, ilk anlamı olan “içinde bir şey bulunmayan” anlamından uzaklaşarak farklı bir anlamda kullanıldığı için mecaz anlamı bir kelimedir.
» Üçgenin iç <u>açıları</u> yüz seksen derecedir.	Terim Anlam	Bu cümlede “açı” iki yarım doğrunun oluşturduğu geometrik biçim anlamında matematik terimi olarak kullanılmıştır.
» Yazarın yeni çıkan oyununu sahneleme <u>açısından</u> değerlendirir misin?	Mecaz Anlam	Bu cümlede ise “açı” bakım, yön, anlayış biçimi anlamlarıyla gerçek anlamından uzaklaştığı için mecaz anlamı bir kelimedir.

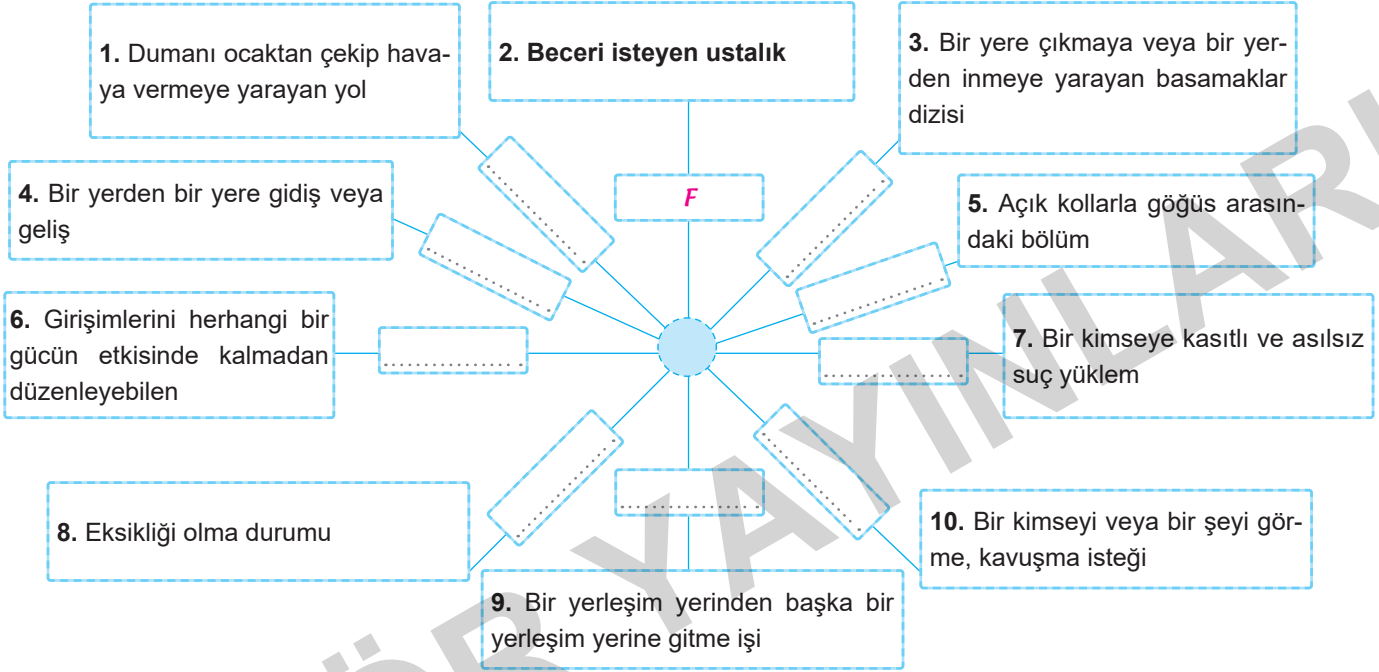
1.

Etkinlik

Gerçek Anlam

Aşağıda yapılandırılmış griddeki kutucuklarda sözcükler, yapılandırılmış gridin altındaki kavram haritasında da bu sözcüklerin anlamları verilmiştir. Kutucuklardaki harfleri örnekteki gibi ilgili anlamla eşleştirerek yazınız.

Yolculuk	A	Kucak	B	Bağımsız	C	Meriven	D	Kusur	E
Hüner	F	İftira	G	Baca	H	Özlem	I	Göç	İ

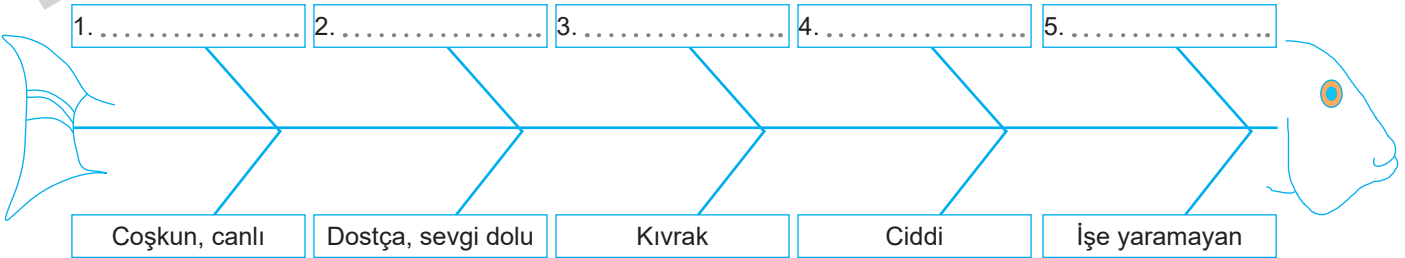
2.

Etkinlik

Mecaz Anlam

Aşağıdaki balık kılıçığında anlamları verilmiş olan kelimeleri metinden bularak karşısındaki boşluğa yazınız.

Kapıdaki yaşlı adam bizi sıcak bir karşılamayla içeriye aldı. Keskin bir zekâya sahip olan bu yaşlı adamın her zamanki ağır duruşu da üzerindediydi. Boş sözleri hiç sevmezdi. Ancak ilgi alanına giren konularda hararetle tartışmalara da girmekten çekinmezdi.

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

0 - 1 doğru: ★ 2 veya 3 doğru: ★★ 4 veya 5 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1 yıldız →

3 yıldız →

3.
Etkinlik

Gerçek-Mecaz-Terim Anlamlı Kelimeler

Aşağıdaki cümlelerde "almak" sözcüğünün cümleye kattığı anlamları örnekteki gibi karşısındaki boşluğa yazınız.

	Cümleler	"Almak" Sözcüğünün Anlamı
1	Üsküdar'a gider iken aldı da bir yağmur.	<i>Başlamak</i>
2	Peynirin tuzu çok ise içine biraz piriñç koy çünkü piriñç tuzunu alır.
3	Çocuk, boyunun yetişemeyeceğini anlayınca elimdeki sandalyeyi çekip aldı.
4	Elindeki kova beş litre su alır.
5	Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste.
6	Uyumsuz davranışları nedeniyle disiplin cezası aldı.
7	Yeni mektup aldım gül yüzlü yardan, gözletme yolları gel diye yazmış.
8	Önce bahçedeki ayrık otları almalısın.
9	Marketten iki kilo peynir üç litre süt aldım.
10	Dağ başını duman almış, yürüyelim arkadaşlar.
11	Kirlettiğiniz yerleri önce süpürgeyle alın sonra bir bezle güzelce silin.

4.
Etkinlik

Terim Anlamlı Kelimeler

Aşağıda terim anlamla ilgili verilmiş olan kavramları kavram haritasındaki ilgili boşluklara yazınız.

TERİM ANLAMLA İLGİLİ KAVRAMLAR

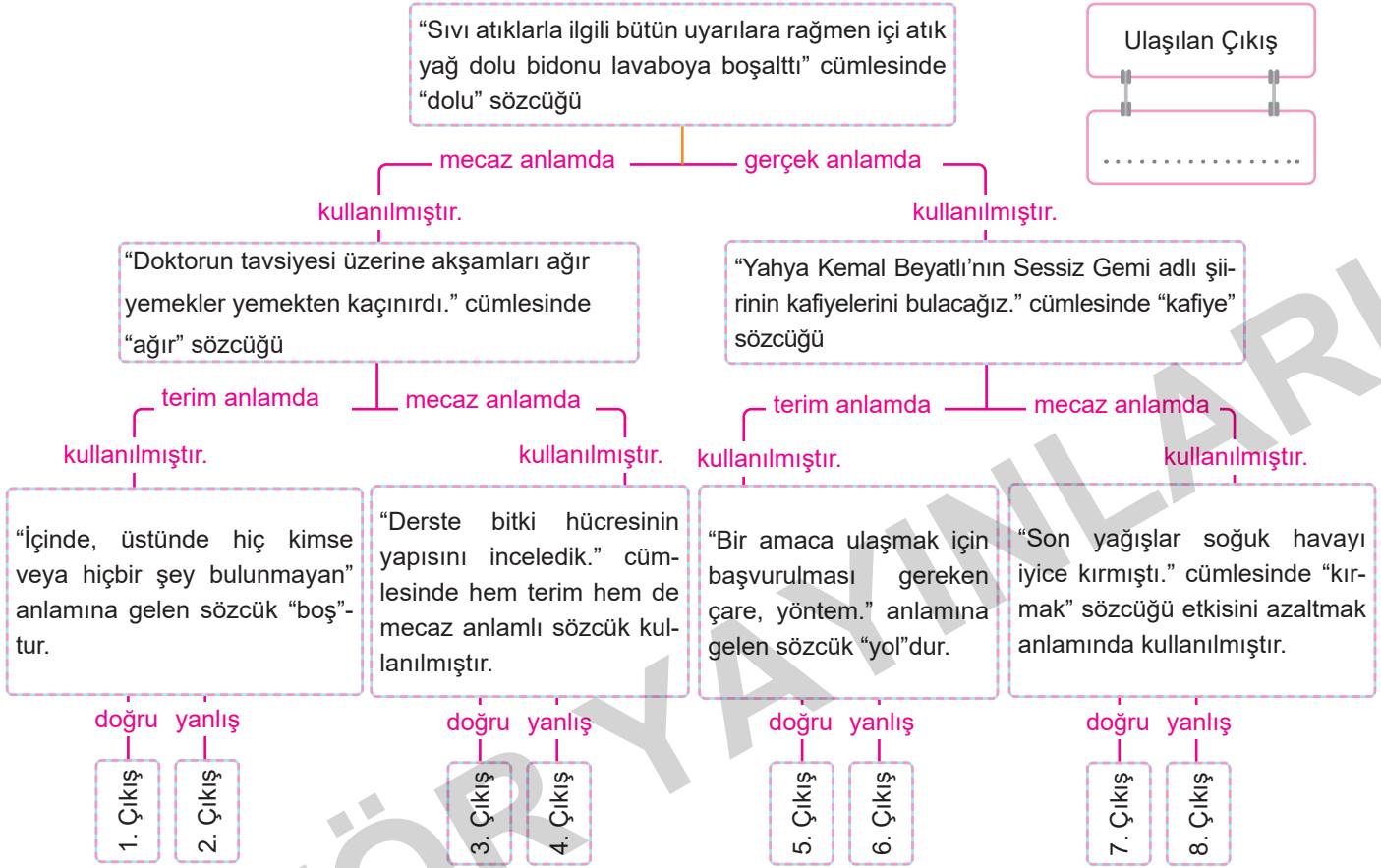
Penaltı	Nota	Alüvyon	Süvari
Beste	Aut	Dekor	
Derebeyi	Kadraj	Açı	Kafiye
Üçgen	Şiir	Ova	

5.
Etkinlik

Gerçek-Mecaz-Terim Anlamlı Kelimeler

Tanılayıcı dallanmış ağaçtaki tanımlar doğru bir şekilde değerlendirilirse hangi çıkışa ulaşılabileceğini bularak "Ulaşılan Çıkış" bölümünün altındaki boşluğa yazınız.

6.
Etkinlik

Gerçek-Mecaz-Terim Anlamlı Kelimeler

Aşağıda gerçek ve mecaz anlamlarıyla cümlede kullanılan sözcüklerin anlamlarını tespit ederek örnekteki gibi karşılıklarına yazınız.

1	Keskin	Eline keskin bir cam parçasını alarak kedinin ayağına dolanan ipi kopardı. Düşmanlarına karşı bile keskin bir dil kullanmamıştır.	<i>Çok kesici, iyi kesen</i>
2	Ateş	KontROLSÜZ yakılan ateş bütün bir ormanı küle döndürmüştü. Yıllar geçtikçe içimin ateşi daha da alevleniyor.
3	Acı	Baharatın her türlüşünü seven Urfalılar, yemeklerinde bol acı kullanırlar. Trenin sesi uzaktan acı acı çalmaya başladı.
4	Toprak	Bölgenin toprak yapısı iyi incelenmeden tarım yapılmamalıdır. Atalarımız bu topraklarda büyük bir medeniyet kurmuştu.
5	Tuzak	Mecnun, avcının tuzağına düşmüş olan ceylanı kurtarır. Sonunda Leyla, Mecnun'u tuzağına düşürmeyi başarmıştı.
6	Kalp	Çarpıntı şikâyetiyle hastaneye giden adam, acilen kalp ameliyatına alındı. Yıllar geçse de üstünden bu kalp seni unutmuyor mu?
7	Yara	Kurtların saldırısına uğrayan atın vücudunda derin yaralar oluşmuştu. İçin için ağlıyordu; neden ağladığını soranlara da yaramı deşmeyin, diyordu.

7.
Etkinlik

Gerçek-Mecaz-Terim Anlamlı Kelimeler

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangi anlam özellikleriyle (Gerçek-Mecaz-Terim) kullanıldığını örnek-
teki gibi yanlarındaki boşluğa yazınız.

	Cümleler	Kelimenin Anlam Özelliği
1	Her yer ıslak toprağın <u>sıcak</u> kokusuyla uyanıyor.	<i>Mecaz Anlam</i>
2	<u>Baharın</u> geldiği, ağaçların açtığı binbir renkteki çiçeklerden belliydi.
3	En çok sevilen edebiyat türünün kimisine göre <u>masal</u> kimisine göre ise hikâye oldu- ğu hararetle savunuluyor.
4	Elektrikler <u>kesilince</u> herkeste acayip bir şarj telaşı yaşandı.
5	İkinci ezanının ardından akşama doğru ortalığa bir sessizlik <u>çöktü</u>
6	Uzaktan bir pamuk gibi patlayan <u>bulutlar</u> köye doğru geliyordu.
7	Bir kartal yuvasını andıran köy, Toros Dağları'nın eteklerine sırtını vermiş; dünyaya <u>kafa</u> tutuyor gibiydi.
8	Kadının elleri uzun süre tarlada çalışmaktan, ineklere bakmaktan <u>çatlamıştı</u>
9	Küçük <u>yaşlardan</u> beri hiç durmadan çalışmak, bu köyün kadınları için doğal bir du- rumdu.
10	Birden çok yüklemli cümlelerde <u>öznenin</u> bütün yüklemlemlerle uyumlu olması gerekir.
11	Karikatürde <u>yanarak</u> eriyen bir muma benzetilen kişi öğretmendir.
12	Bir öğretmen; öğrencilerden <u>deneme</u> , şiir ya da hikâye türlerinden birini seçerek yazı yazmalarını istemiştir.
13	Yola çıkmadan önce gezi planını tekrar <u>gözden</u> geçirmelisin.
14	İnsanoğlunun yeryüzüne <u>ayak</u> bastığı günden bugüne, kitapların muhafaza edildiği birçok mekân harap edilmiştir.
15	İntibah romanının en önemli <u>karakteri</u> Ali Bey'dir.

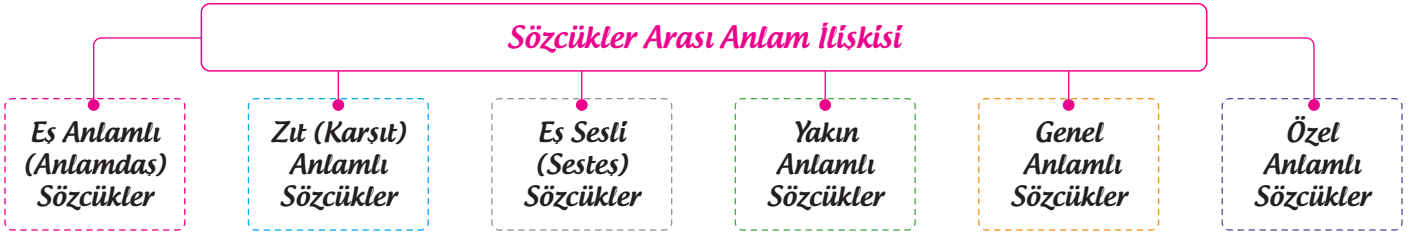
KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Kendi cümlelerinizi cevaplarınıza göre değerlendirerek uygun sembolü yerleştiriniz.

Metinde gerçek ve mecaz anlamlı sözcükleri ayırt edebiliyorum.		
Metinde terim anlamlı sözcükleri bulabiliyorum.		

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİSİ

Eş Anlamlı (Anlamdas) Sözcükler

- » Yazılışları farklı, anlamları aynı olan sözcüklere **eş anlamlı sözcükler** denir.
- » Eş anlamlı sözcükler, cümle içerisinde birbirlerinin yerine kullanılabilir.

» doğa - tabiat	» sözcük - kelime	» öğrenci - talebe	» özen - itina	» görev - vazife
» misafir - konuk	» cümle - tümce	» kaygı - endişe	» giysi - kıyafet	» yüzyıl - asır

- » Vakit kaybetmeden eşyalarımızı topladık.
Zaman kaybetmeden eşyalarımızı topladık.

- » Biraz ağır bir dil kullanılmıştı kitapta.
Biraz ağır bir lisan kullanılmıştı kitapta.

NOT

- » Sözcüklerin eş anlamlı karşılıkları cümle içindeki anlamlarına göre belirlenmelidir.
- » "Toplantıda hiç yarar sağlamadı." cümlesinde "yarar" sözcüğünün eş anlamlısı "fayda" sözcüğüken "Sanat insanı ıslah etmeye yarar." cümlesinde "yarar" sözcüğünün eş anlamlısı "fayda" sözcüğü değildir.
- » Dilimizdeki her sözcüğün eş anlamlısı bulunmak zorunda değildir.

Zıt (Karsıt) Anlamlı Sözcükler

- » Aralarında anlamca karşıtlık bulunan sözcüklere **zıt anlamlı sözcükler** denir.

» savaş - barış	» ödül - ceza	» sabah - akşam	» kuru - yaş	» güzel - çirkin
» gelir - gider	» alçak - yüksek	» zengin - fakir	» sert - yumuşak	» aşağı - yukarı

- » Gündüz kadar gece de önemlidir bu dünyada.
- » Bu yüze ağlamak mı yoksa gülmek mi yakışır?

- » Doğru yanlışı taklit etseydi, hasret kalırdık dürüstlüğe.
- » Kuru kıyafetleri toplu, ıslak olanları as!

NOT

- » Bir sözcüğün olumsuz, o sözcüğün zıt anlamlısı değildir.
- » acı → tatlı (zıddı) → acı değil (olumsuzu) » gitmek → gelmek (zıddı) → gitmemek (olumsuzu)
- » Sözcüklerin anlamını belirleyen asıl unsur kullanıldığı cümledir. Dolayısıyla bir kelimenin asıl anlamı cümle içinde açığa çıkar. Sözcüklerin zıt anlamı bulunurken cümle içindeki anlamına dikkat edilmelidir.

Eş Sesli (Sestes) Sözcükler

➔ Yazılışları aynı, anlamları farklı olan sözcüklere **eş sesli sözcükler** denir.

» **Ei:** Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan bölümü
Ei: Yakınların dışında kalan kimse, yabancı

» **Atlet:** Kolsuz, askılı fanila
Atlet: Atletizmle uğraşan kimse

» Köyde en güzel mevsim yazdır. (**Mevsim**)
 Annesine mektup yazdı. (**Yazmak eylemi**)

» Köyün saz kaplı karanlığına seslendik. (**Sarı renkli kamaş**)
Saz Âşık Veysel'in can dostudur. (**Bağlama**)

NOT

➔ Düzeltme işareti kullanılan (^) kelimeler arasında sestelik olmaz.

» hala - hâlâ » kar - kâr » alem - âlem » aşık - âşık » ama - âmâ

➔ Sözcüklerin gerçek ve mecaz anlamları arasında sestelik ilişkisi kurulmaz.

Yakın Anıamlı Sözcükler

➔ Eş anlamlı gibi görünüp aralarında küçük de olsa anlam farklılığı bulunan sözcüklere **yakın anlamlı sözcükler** denir.

» bezmek ➔ bıkmak ➔ usanmak

» çekinmek ➔ utanmak ➔ sıkılmak

NOT

➔ Yakın anlamlı kelimeler aynı cümlede birbirlerinin yerine kullanıldıklarında, cümlenin anlamında değişiklik olurken eş anlamlı sözcükler birbirlerinin yerine kullanıldıklarında cümlenin anlamında herhangi bir anlam değişikliği olmaz.

» Dostuna güvenmişti. (**Gücenmek: Kırılmak**)
 Tavırlarından dolayı bana küstüğünü anlamışım. (**Hoşa gitmeyen bir söz veya davranış yüzünden görüşmez olmak**)

Genel Anıamlı Sözcükler

➔ Bazı sözcükler kavram ya da nesnelere topluca belirtir. Böyle sözcüklere **genel anlamlı sözcükler** denir.

» Hatalar da insanı olgunlaştırır. (**Genel**)

Genelden Özele

Metin → Şiir → Kıta → Dize

Canlı → Bitki → Ağaç → Yaprak

Özelden Genele

Dize → Kıta → Şiir → Metin

Yaprak → Ağaç → Bitki → Canlı

Özel Anıamlı Sözcükler

➔ Kimi sözcükler de tek bir varlığı dile getirir. Bunlara da **özel anlamlı sözcükler** denir.

» O insanı görmek istemiyorum. (**Özel**)

8.

Etkinlik

Eş Anlamlı (Anlamdaş) Sözcükler

Aşağıdaki tabloda verilen kelimelerin eş anlamlılarını örnekteki gibi yazınız.

	Kelimeler	Eş Anlamlıları		Kelimeler	Eş Anlamlıları		Kelimeler	Eş Anlamlıları
1	Kara	<i>Siyah</i>	17	Büyük	33	Özgür
2	Küçük	18	Millet	34	Çekingen
3	Ak	19	Vatan	35	Öykü
4	Hüküm	20	Yaşlı	36	Sözcük
5	Aş	21	Yaşam	37	Yanıt
6	Islak	22	Kaygı	38	Perhiz
7	Esir	23	Baş	39	Yargıç
8	Misafir	24	Görev	40	Tercüme
9	Şekil	25	Rüzgâr	41	Yıl
10	Samimi	26	Geçmiş	42	Gurur
11	Değer	27	Açıklama	43	Düzye
12	Yetenek	28	Hakimiyet	44	Gelecek
13	Bellek	29	Bağımsızlık	45	Güçenmek
14	Gezgin	30	Ozan	46	Rehber
15	Kaybetmek	31	Temiz	47	Yüzyıl
16	Al	32	Lisan	48	Çeşit

9.

Etkinlik

Eş Anlamlı (Anlamdaş) Sözcükler

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin eş anlamlılarını bularak örnekteki gibi cümleyi yeniden yazınız.

	Kelimeler	Eş Anlamlıları
1	Anılar bugün yine gözümde canlandı.	<i>Hatıralar bugün yine gözümde canlandı.</i>
2	Kahraman ırkıma bir gül; ne bu şiddet, bu celal?
3	Yılların özlemini gideriyorum.
4	Herkes kendi hayallerinin peşinden gitmesini bilmelidir.
5	Halka önderlik edenlere büyük sorumluluk düşmektedir.
6	Bizlere yol gösteren çocuğun peşinden yürüyorduk.
7	Vapur Kasımpaşa'dan Fener'e doğru ağır ağır yol aldı.

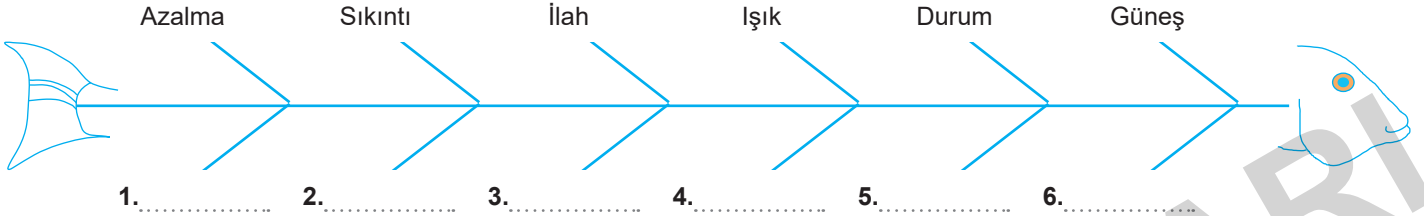
10.
Etkinlik

Eş Anamlı (Anlamdaş) Sözcükler

Aşağıdaki balık kılıçığında eş anlamlıları verilmiş olan sözcükleri dörtlüklerden bularak karşısındaki boşluklara yazınız.

Ne doğan güne hükmüm geçer,
Ne hâlden anlayan bulunur;
Ah aklımdan ölümüm geçer;
Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur.

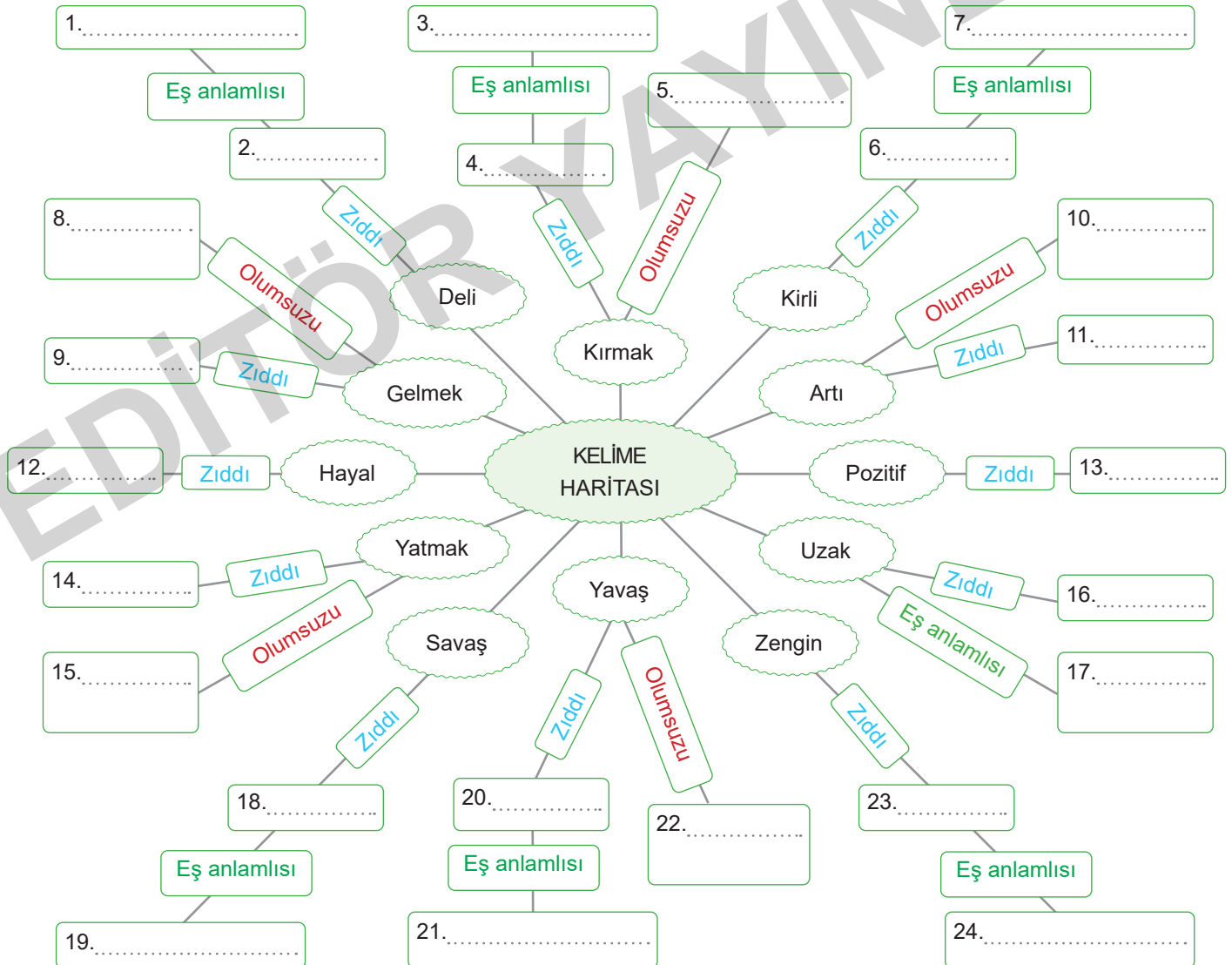
Ve gönül Tanrısına der ki:
- Pervam yok verdiğin elemden;
Her mihnet kabulüm, yeter ki
Gün eksilmesin pencereden

11.
Etkinlik

Karşıt (Zıt) Anamlı ve Eş Anamlı (Anlamdaş) Sözcükler

Aşağıdaki Kavram haritasını istenene göre doldurunuz.

12.
Etkinlik

Karşıt [Zıt] Anımlı Sözcükler

Aşağıdaki dizelerde altı çizili sözcükler arasındaki anlam ilişkisinin benzerini aşağıdaki cümlelerden bularak yanındaki boşluğa yazınız.

"Neden böyle düşman görünüyorsunuz,
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?"

1 İn cin uykuda; yalnız iki yoldaş uyanık

2 Uzun ince bir yoldayım, gidiyorum gündüz gece

3 Büyük bir cesaretle gideriz korkakların üzerine

4 Yüksekinde büyük namlı karın var, alçağında mor sümbüllü bağıın var.

5 Çukurova bayramlığın giyerken, çıplaklığın üzerinden soyarken

13.
Etkinlik

Yakın Anımlı Sözcükler

Çarklardaki yakın anlamlı kelimeleri bularak örnekteki gibi boşluklara yazınız.

A

Özgür Basmak Yanlış Serbest Çiğnemek Durmak Beklemek Yalan

Yakın Anımlı Kelime Çarkı

1. Özgür
Serbest

2.

3.

4.

B

Arkadaş Hısim Darılmak Dost Pratik Akarba İşlevsel Kırılmak

Yakın Anımlı Kelime Çarkı

1.

2.

3.

4.

C

Stres Yatmak Seyretmek Gerginlik Kaçmak Bakmak Uyumak Sıvışmak

Yakın Anımlı Kelime Çarkı

1.

2.

3.

4.

D

Dürüst Huzur Doğru Karar Karar Uşumak Donmak Sonuç

Yakın Anımlı Kelime Çarkı

1.

2.

3.

4.

14.
Etkinlik

Eş Sesli [Sesteş] Sözcükler

Aşağıda anlamları ve örnek kullanımları verilmiş eş sesli kelimeleri bularak örnekteki gibi ortadaki boşluğa yazınız.

1	Kokulu bir çiçek türü.		Sesli biçimde duygusunu açığa vurmak.
	Ak elleri deste deste güllüdür.	İnsana huzur veren bir gülüşü vardı.
2	Bitkileri toprağa bağlayan bölüm.		Kaynak köken.
	Ağaçların kökü suyu iyi çekmiyordu.	Şair, ben kökü mazide olan atiyim, diyor.
3	Sima, çehre.		Yorgan ve yastığa geçirilen kılıf.
	Beni görünce yüzünde bir tebessüm belirdi.	Bu yastığın yüzü kirlenmiş, temizleyiniz.
4	Kapalı bir şeyi açık duruma getirmek.		Tok olmayan.
	Öğretmen kapısı açık sınıfta ders işliyordu.	"Tok açın halinden ne anlar?" der, atalarımız.
5	Beyazla az miktarda siyah karışımından oluşan renk.		Dağ, bayır.
	Kır atın yanında kalan ya huyundan ya suyundan	Yürüdüğümüz yollarda ara sıra kır kokuları geliyordu.
6	Herhangi bir şeyin niceliğini sormak.		Yok olmak.
	Bu eserin kaç dile çevrildiğini sen biliyor musun?	Hepimizin neşesi kaçtı.
7	Çay ve kahvenin yapıldığı yer.		Yılın birinci ayı.
	Sabahları çay ocağının önünde koyu bir sohbet dalarlar.	Ocak veya en geç şubat ayında yanınızda olurum.
8	İlkbahar ile sonbahar arasındaki sıcak mevsim.		Yazıya dökmek.
	Bu yaz bizim diyarlar çok bereketli olacak, di-yordu.	Yaz tahtaya, al haftaya diyerek benimle alay ediyordu.
9	Kızıl, kırmızı.		İçeri sızmak, içine çekmek.
	Al rengini şehitlerimizin kanından alan bayra-ğım!	Kaptan, gemimizin su almaya başladığını duyurunca hepimiz paniklemeye başladık.
10	Birinci tekil kişi zamiri.		Tende bulunan koyu renkli leke.
	Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.	Yarin yüzündeki ben, ben olaydım.

ÖZ DEĞERLENDİRME

Kazanımlarım	Çok iyi (3)	İyi (2)	Az (1)	Öğrenemedim (0)
Farklı anlamlar ifade eden sözcükleri ayırt edebiliyorum.				
Sözcükler arasındaki anlam ilişkisini kavradım.				

SÖZ SANATLARI

Benzetme (Teşbih)

⇒ Anlatımı kuvvetlendirmek için aralarında değişik yönlerden ilgi bulunan iki şeyden zayıf olanın kuvvetli olana benzetilmesine **benzetme (teşbih)** denir.

» Can kafeste durmaz uçar.
Dünya bir han, konan göçer.
Ay dolanır, yıllar geçer.
Dostlar beni hatırlasın.
Dünya, hana benzetilmiştir.

» Bursa'nın Karacabey ilçesinde yer alan Longoz Ormanı yeşil bir cenneti andırıyor. Bu güzel yerde piknik yapabilir, denize girebilir veya kuş gözlemciliği yapabilirsiniz.

Orman alanı, cennete benzetilmiştir.

NOT

⇒ Tam bir benzetmede benzeyen, kendisine benzetilen, benzetme edatı ve benzetme yönü adı verilen dört öge bulunur. Benzetme yapılırken bazen bu dört ögenin hepsi kullanılmayabilir.

⇒ **Benzeyen:** Benzetmede zayıf olandır.

⇒ **Benzetme yönü:** Benzetilende bulunan özellik, nitelik.

⇒ **Kendisine benzetilen:** Benzetmede güçlü olandır.

⇒ **Benzetme edatı:** Genellikle "gibi" edatı kullanılır.

» Berkay keçi gibi inatçıdır.

Berkay inatçı olması yönüyle keçiye benzetilmiştir.

Kişileştirme (Teshis)

⇒ İnsana ait özelliklerin insan dışındaki varlıklara verilmesiyle gerçekleştirilen sanata **kişileştirme (teshis)** denir.

» O çay ağır akar, yorgun mu bilmem,
Mehtabı hasta mı, solgun mu bilmem.

(Çaya insana ait özellikler verilerek çay kişileştirilmiştir.)

» Aynalar bakmayın yüzüme dik dik,
İşte yakalandık, kelepeçelendik

(Aynalara, insana özgü olan "dik dik bakma" özelliği verilerek kişileştirme yapılmıştır.)

» Bir bulut gezer yayla yayla Anadolu'yu
Bir baştan bir başa selâm götürür.

(Bulut kişileştirilmiştir.)

» Dinmiş denizlerin şarkısı, rüzgâr uyumakta
Körfez düşünür, Kanlıca mahzundur uzakta.

(Rüzgâr, körfez ve Kanlıca kişileştirilmiştir.)

» Ağaç, çok sevdi çocuğu,
Öperdi altın saçlarından
Dudakları olaydı!

(İnsana ait olan sevme ve öpme özellikleri ağaca verilerek, ağaç kişileştirilmiştir.)

Konuşturma (İntak)

➔ İnsan dışındaki varlıklara insana ait olan konuşma özelliğinin verilmesiyle yapılan sanata **konuşturma (intak)** denir.

- » Adam elini uzattı, tam onu koparacağı sırada menekşe
"Bana dokunma!" diye bağırdı.
- » Dal bir gün dedi ki tomurcuğuna "İçimde kanayan yara gibisin."
- » Küçük bir çeşmeyim yurdumun,
Unutulmuş bir dağında,
Hiç kesilmeyecek suyum,
Yıldızların aydınlığında.

- » Benim adım dertli dolap,
Suyum akar yalap yalap.
- » Bir dala konmuştu karga cenapları.
Ağzında bir parça peynir vardı.
Sayın tilki kokuyu almış olmalı,
Ona nağme yapmaya başladı:
"-Ooo! Karga cenapları, merhaba!
Ne kadar güzelsiniz, ne kadar şirinsiniz!"

NOT

Konuşturma sanatının olduğu her yerde, mutlaka kişileştirme sanatı da vardır.

Karşıtlık (Tezat)

➔ Birbirine karşıt olan durum, kavram ve fikirlerin bir arada kullanılmasına **karşıtlık (tezat)** denir. Tezattla amaç, anlamca çelişki yaratacak sözleri bir arada kullanmaktır.

- » Karlar etrafı beyaz bir karanlığa gömdü.
(“Beyaz” ve “karanlık” ifadeleri tezat sanatını oluşturur.)
- » Ağlarım hatıra geldikçe gülüştüklerimiz.
(“Ağlamak” ve “gülmek” karşıt durumlardır.)
- » Yüksekinde büyük namlı karın var,
Alçağında mor sümbüllü bağıın var.
(“Yüksek” ve “alçak” kavramları arasında karşıtlık vardır.)

- » Sana çirkin dediler, düşmanı oldum güzelin.
(“Çirkin” ve “güzel” karşıt kavramlardır.)
- » Güneş her akşam batıp her gün doğuyorsa
Çiçekler solup solup tekrar açılıyorsa
En derin yaralar kapanıyorsa
En büyük acılar unutuluyorsa
Neden korkulur hayatta söyleyin bana.
(Güneşin doğması ve batması, “gün” ve “akşam” ifadeleri karşıt durumlardır.)

Abartma (Mübalâğa)

➔ Bir şeyin özelliklerini, bir olayı veya bir durumu olduğundan daha büyük veya daha küçük göstermektir. Buna **abartma (mübalâğa)** denir.

- » Deniz mürekkep olsa
Yazılmaz benim derdim
(Şair dertlerinin çokluğunu abartılı bir şekilde anlatmıştır.)

- » Zalım yarın elinden
Gözyaşım sele döndü.
(Şair akittiği gözyaşının sele döndüğünü belirterek abartma sanatını kullanmıştır.)

- » Bir ah çeksem dağı taşı eritir.
Gözüm yaşı değirmeni yürütür.
(Şair durumunu anlatmak için abartılı ifadeler kullanmıştır.)

- » Bir gün doludizgin boşanan atlarımızla
Yerden yedi kat Arş'a kanatlandık o hızla
(Ordunun hızı, yedi kat Arş'a kanatlanmak şeklinde abartılı bir ifadeyle anlatılmıştır.)

15.
Etkinlik

Teşbih (Benzetme)

Aşağıdaki dize veya cümlelerde yapılan benzetmeleri bularak örnekteki gibi cümlelerin yanındaki boşluğa yazınız.

	Kelimeler	Yapılan Benzetme (Teşbih) Sanatı
1	Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik.	<i>Çocuklar gibi sen olmak.</i>
2	Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik.	
3	Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?	
4	Şimşek gibi atıldık bir semte yedi koldan.	
5	Bir namazlık saltanatın olacak, taht misali o musalla taşında.	
6	Bu vatan, toprağın kara bağrında; sıra dağlar gibi duranlarıdır.	
7	Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.	
8	Soğukta elma yanakları hemen göze batıyordu.	
9	Sevgim bir yavru ceylandır, çeker gider dostu doğru.	

16.
Etkinlik

Teşhis (Kişileştirme)

Aşağıdaki dizelerde kişileştirilmiş olan varlık ya da kavramları dizelerin yanlarındaki boşluğa yazınız.

1	Derinden derine ırmaklar ağlar, Uzaktan uzağa çoban çeşmesi,	
2	Bütün kusurumu toprak gizliyor. Merhem çalıp yaralarım düzlüyor.	
3	Ateşten kızaran bir gül arar da Gezer bağdan bağa çoban çeşmesi,	
4	Beni beklemeyin, o bir hevesti; Gelemem, aynalar yolunu kesti	
5	Bir yağmur başlar ya inceden ince Bak o zaman topraktaki sevince.	

15 ve 16. etkinliklerde kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

0 - 5 arası doğru: ★ 6 - 10 arası doğru: ★★ 11 - 14 arası doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1 yıldız →

3 yıldız →

17.
Etkinlik

İntak [Konuşurma]

Aşağıdaki dizelerde konuşurulan varlığı yandaki boşluğa yazınız.

1	Ey benim sarı tamburam, sen niçin inilersin İçim oyuk, derdim büyük; ben onun için inilerim.	
2	Benim iki yüzüm var, dedi hava. Hem suya kardeşim hem ateşe.	
3	Sordum sarı çiçeğe: Sizde ölüm var mıdır? Çiçek eydür: Derviş Baba! Ölümsüz yer var mıdır?	
4	Ben bir ayırık otuyum, ne buğday amcam, ne pirinç dayım.	
5	Ben yaramaz küçük kalem Hem tükenir, hem yazarım.	
6	Pir eşek dedi ki: Ey bela başına tutsak olmuş eşek, bu işin aslını astarını dinle.	
7	Akıl ersin, ermesin sevdama, Senden yanayım, dedi yeşeren dal senden yana.	

18.
Etkinlik

Tezat [Karşıtlık]

Aşağıdaki dizelerde yer alan karşıt varlıkları yandaki boşluğa yazınız.

1	Ey hürriyetin güzel yüzü, sen ne büyülü imişsin! Gerçi esaretten kurtulduk ama bu kez de senin aşkının esiri olduk.	
2	Aydınlığa koştum karanlık çıktı Her sevgi, her vefa bir anlık çıktı	
3	Gülen çehremi görüp / Sanmayın beni bahtiyârdır. Her kahkahanın içinde / Bir damla gözyaşı vardır.	
4	Rüzgâr eser dallarımız atışır, Yas ile sevincim yıkışır dağlar.	
5	Ne sabahı göreyim, ne sabah görüneyim; Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları!	
6	Uzanıverse gövdem, taşlara boydan boya; Alsa buz gibi taşlar alнімdan bu ateşi.	
7	Nedir benim bu çilem, Hesap bilmem, / Muhasebe memuruyum.	
8	İçimde kar donar, buzlar tutuşur, Yağan ateş midir, kar mıdır bilmem.	

19.
Etkinlik

Mübalağa [Abartma]

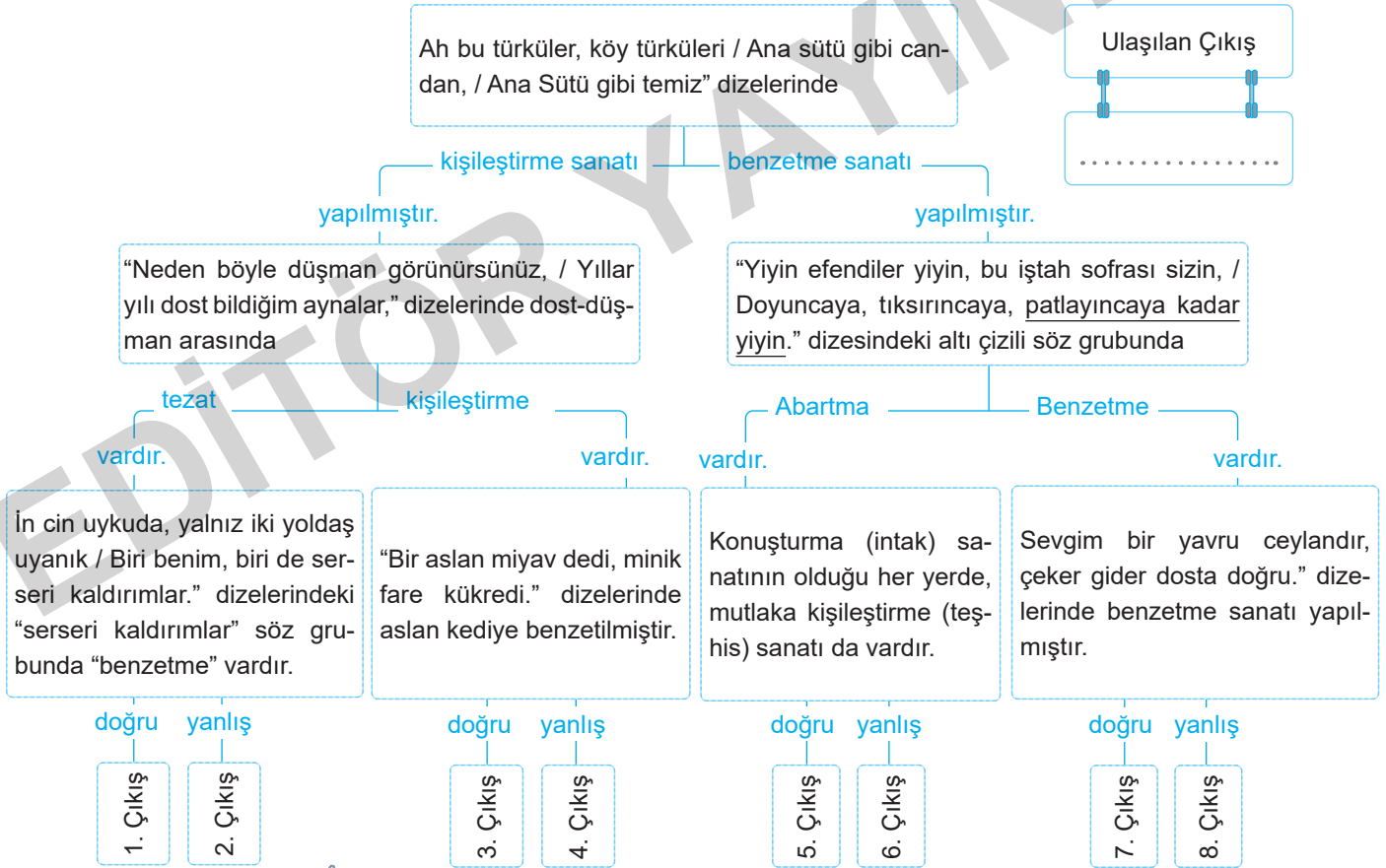
Aşağıdaki dizelerde yer alan abartmaları bularak kutucuklara yazınız.

1	Ben gideyim, yol gitsin, ben gideyim, yol gitsin; İki yanımdan aksın, bir sel gibi fenerler.	
2	Dur yolcu, bilmeden gelip bastığın, Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.	
3	Şüheda fişkıracak, toprağı sıksan şüheda.	
4	Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer.	
5	Gökte yanan güneşi; koparıp tan yerinden Elimizde meşale gibi taşımaktayız."	

20.
Etkinlik

Söz Sanatları [Benzetme, Kişileştirme, Konuşurma, Karşıtlık, Abartma]

Tanılayıcı dallanmış ağaçtaki tanımlar doğru bir şekilde değerlendirilirse hangi çıkışa ulaşılabileceğini bularak "Ulaşılan Çıkış" bölümünün altındaki boşluğa yazınız.

ÖZ DEĞERLENDİRME

Metinlerdeki söz sanatlarını bulup açıklayabiliyorum.

www.ortaokuldata.com Dijital Eğitim Platformunun tanıtım ve kullanım videoları için karekodu okutunuz.

Dijital Eğitim Platformunda Neler Var?

Bu seti alan öğretmen ve öğrencilerin tamamı Dijital Eğitim Platformuna sınırsız sahip olacaktır. Dijital Eğitim Platformunda

- Deneme sınavları çözme,
- Soru çözme,
- Konu çalışma,
- Yapay zeka destekli istatistiksel raporlar alma,
- Süreç odaklı dijital öğrenci takip sistemi,
- Ders kitabının dijital içerikleri,
- Akıllı tahta uygulamaları

gibi birçok özelliğe sahiptir.

Dijital Eğitim Platformu Nasıl Kullanılır?

- Öğretmenin sisteme üye olması
 1. Öğretmen kendisi ortaokuldata.com'dan üyelik yapabilir.
 2. 0 (542) 262 03 37 whatsapp hattından yardım alarak üyelik yaptırabilir.
- Öğretmen, öğrenci listesini sisteme girdikten sonra öğrencilerin kullanıcı adı ve şifreleri otomatik oluşturulacak veya öğrenci listesini 0 (542) 262 03 37 whatsapp hattına göndererek sistem tarafından öğrenci şifreleri oluşturulacaktır.
- Öğrenci, öğretmeninden alacağı şifre ile sisteme giriş yapabilecektir.

* Sınırsız kullanım süresi 1 eğitim-öğretim yılıdır.

5. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

6. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

7. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

8. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi 1518 Sok.
Mat-Sit İş Merkezi No:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

Nasıl Sipariş Edebiliriz?

Kitapçınızdan talep edebilir veya 0 505 099 24 84 telefon hattından bilgi alabilirsiniz.

9 786052 806289